

SŁUŻBY SPECJALNE W ZWALCZANIU ZAGROZEŃ TERRORYSTYCZNYCH W POLSCE I NA ŚWIECIE

Niniejszy referat prezentuje możliwości wykorzystania służb specjalnych w zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych w Polsce i na świecie. Wskazano w nim, że zjawisko terroryzmu międzynarodowego stanowi poważne zagrożenia dla bezpieczeństwa całego ładu międzynarodowego. Dokonano oceny stopnia zagrożeń terrorystycznych dla Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiono również rolę, jaką spełniają służby specjalne w kontekście zapobiegania, zwalczania oraz reagowania na zjawiska o charakterze terrorystycznym.

WSTĘP

W XXI wieku zjawisko terroryzmu stało się jednym z najważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa współczesnego państwa, jego demokracji oraz rozwoju społeczno-gospodarczego. To także istotny problem z punktu widzenia stabilizacji ładu międzynarodowego. Wynika to z faktu, iż zjawisko terroryzmu przestało być sprawą jednego państwa. Stało się zagadnieniem o charakterze międzynarodowym.

Kwestie związane ze zwalczaniem terroryzmu międzynarodowego traktowane są w ostatnich latach jako jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed współczesnymi państwami. Zjawisko to ze względu na swój charakter czyli niezwykle dynamikę oraz zdolność do szybkiego dostosowywania się do środków bezpieczeństwa stosowanych przez określone państwo, jest zagrożeniem szczególnie trudnym w zwalczaniu.

W obliczu tego zjawiska większość państw koncentruje się na wzmocnieniu swojego potencjału obronnego, aby skutecznie reagować na ataki terrorystyczne.

Obecnie to siły zbrojne są kluczowym instrumentem w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa oraz obywateli. Siły Zbrojne RP a w szczególności jednostki specjalne realizują szereg działań z zakresu zbrojnego oddziaływania na sprawców ataków terrorystycznych. Ich zaangażowanie w zwalczanie zagrożeń terrorystycznych sprawia, że stanowią one główny filar bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

Siły Zbrojne RP mogą zostać użyte do aktywnego zwalczania terroryzmu zarówno na terenie kraju jak i poza jego granicami. Ich działalność ukierunkowana jest przede wszystkim na rozpoznawanie zagrożeń oraz prowadzenie operacji zbrojnych skierowanych przeciwko ugrupowaniom terrorystycznym. W ich strukturach wyróżnia się Wojska Specjalne czyli elitarną kadre, przeznaczoną do realizacji zadań w ramach trudnych, ryzykownych oraz delikatnych politycznie operacji obronnych. Zadania owych jednostek koncentrują się na prowadzeniu specjalnych operacji w kraju oraz poza jego granicami, a działania tych wojsk mogą mieć charakter zarówno strategiczny jak i operacyjny.

Operacje militarne, które prowadzone były w Afganistanie oraz Iraku, utożsamiane są głównie ze zbrojnym zwalczaniem terroryzmu międzynarodowego. W każdej z tych operacji udział SZ RP jest niepodważalny.

Pomimo faktu, że dotychczasowa praktyka skupiała się na wykorzystaniu jednostek specjalnych poza granicami państwa to ich możliwości przeciwstawienia się zagrożeniom asymetrycznym a w

szczególności terroryzmowi mogą zostać wykorzystane również do zadań kontrterrorystycznych na terenie kraju.

1. WSPÓŁCZESNY TERRORYZM

1.1. Skala zagrożenia terrorystycznego

Pojęcie „terroryzmu” używane jest zarówno w mediach jak i w dyskursie publicznym niemal każdego dnia. O jego szybkim rozpowszechnianiu świadczy zwiększająca się z dnia na dzień liczba książek czy też artykułów, które w swoich tytułach zawierają właśnie to pojęcie jak i jego wieloznaczność oraz stosowanie go w coraz to nowszych kontekstach.

Definicji terroryzmu jest bardzo wiele. Jedna z nich sformułowana przez Departament Obrony USA stwierdza, że terroryzm to „bezprawne użycie siły lub groźba użycia siły czy przemocy wobec osoby lub mienia, by wymuszać lub zastraszać rządy lub społeczeństwa, dla osiągnięcia celów politycznych, ideologicznych lub religijnych”. [1]

Na uwagę zasługuje również definicja terroryzmu zawarta w słowniku oxfordzkim. Według niej terroryzm to *metoda walki politycznej, polegająca na selektywnym lub kompleksowym stosowaniu przemocy wobec przeciwnika – metoda obecna w ideologii i praktyce radykalnych ruchów politycznych bądź społecznych*. [10]

Warto przytoczyć także definicję zaproponowaną przez P. Wilkinsona. Głosi ona, że terroryzm to *zastraszanie przez przymus, czyli systematyczne używanie zarówno morderstw jak i zniszczeń dla zastraszenia jednostki, grupy, społeczeństwa, rządów, które pozwalają terrorystom na polityczne żądania*. [19]

Trudności związane z jednoznacznym określeniem, jakie działania należy uznać za nielegalne i kiedy podjąć decyzję, aby je zwalczać, sprawiają, że to każde państwo samo decyduje, czy daną działalność zaklasyfikować do zagrożenia terrorystycznego czy też nie.

Zjawisko terroryzmu cechuje się niezwykle dynamiką zmian. Jako jedna z postaci konfliktów asymetrycznych, dysponuje zdolnością do szybkiego dostosowywania się do ulegających zmianom sytuacji politycznych na poziomie narodowym i międzynarodowym.

Każdego dnia na świecie dochodzi do kilkunastu ataków terrorystycznych. Ginie w nich lub odnosi rany ponad kilkadziesiąt osób. Z danych przedstawionych przez National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START) w latach 1970-2015 na świecie doszło do ponad 150 tys. ataków terrorystycznych [11].

Rok 2015 był rokiem, w którym liczba ataków terrorystycznych w ogólnoświatowym ujęciu zmniejszyła się o 13 %. Szczególnie wyraźny spadek tego zjawiska odnotowano w: Pakistanie, Iraku oraz Nigerii. Z kolei w Turcji, Bangladeszu, Egipcie i Syrii wskaźnik ataków terrorystycznych drastycznie wzrósł.

Kategoria/rok	2012	2013	2014	2015
Liczba ataków	6771	9707	13463	11774
Liczba państwa, w których doszło do ataków	85	93	95	92

Rys. 1. Liczba ataków terrorystycznych na świecie w latach 2012-2015 [21]

Z danych zawartych w zaprezentowanej tabeli można zaobserwować dużą fluktuację zamachów terrorystycznych. Natomiast państw, w których dochodziło do ataków utrzymywał się na zbliżonym poziomie.

1.2. Sprawcy ataków terrorystycznych

270 grup i organizacji w 2015 roku było sprawcami ataków terrorystycznych. Departament Stanu USA 78 z nich we wcześniejszym okresie nie zaliczył do struktur, które prowadzą działalność terrorystyczną.

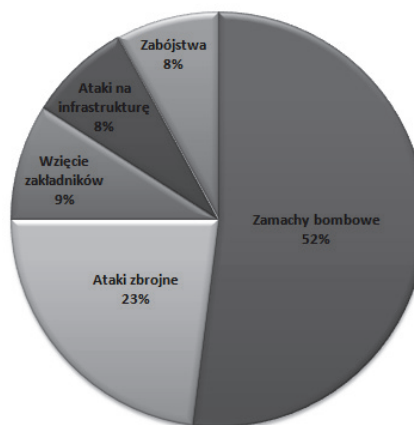
Wśród najgroźniejszych organizacji terrorystycznych prym wiodzie tzw. Państwo Islamskie, które wyprzedziło nigeryjskie Boko Haram. Na uwagę zasługuje również fakt, że w 2015 r. organizacja Talibów przeprowadziła najwięcej ataków. Statystyki przedstawiono poniżej.

	ATAKI		ZABICI		RANNI		ZAKŁADNICY	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Taliban	1093	895	4512	3492	4746	3313	954	649
Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL)	931	1090	6050	6328	6010	5859	4759	3180
Boko Haram	491	454	5450	6663	3318	1747	1549	1217
Maoists/Communist Party of India-Maoist	343	307	176	191	163	165	707	163
Kurdistan Workers' Party (PKK)	238	47	287	12	580	19	136	68

Rys. 2. Organizacje terrorystyczne [5]

1.3. Metody działania terrorystów

Wśród najpopularniejszych metod działania terrorystów wyróżnia się ataki bombowe które stanowią 52% wszystkich zamachów, tzw. ataki zbrojne - 23%, wzięcie zakładnika - 9%, zniszczenie obiektu - 8% oraz zabójstwo - 8%. Każdy przeprowadzany atak obejmuje jedną lub kilka zaprezentowanych poniżej taktyk.

Rys. 3. Najczęściej stosowane metody działania terrorystów [5]

1.4. Cele ataków terrorystycznych

W rok 2015 ponad 55% wszystkich przeprowadzonych ataków terrorystycznych wymierzono w ludność cywilną, mienie bądź infrastrukturę policyjną. Kolejne miejsca zajmowały cele o charakterze wojskowym, biznesowym oraz rządowym. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w roku tym liczba ataków wymierzonych w porty lotnicze oraz flotę powietrzną spadła o 60 % z 58 do 23 odnotowanych przypadków. [20] Szczegółowe dane zobrazowano poniżej.

Rodzaj celu	Liczba ataków
Prywatne osoby	4514
Policja	2159
Biznes	1149
Władze	1136
Wojsko	715
Niepaństwowe formacje porządkowe	447
Przedstawiciele religijni	394
Transport	381
Instytucje edukacyjne	297
Podmioty użyteczności publicznej	255
Partie polityczne	161
Misje dyplomatyczne	148
Dziennikarze i media	146
Inne	145
NGO	53
Telekomunikacja	46
Porty i linie lotnicze	23
Dostawcy żywności i wody	17
Turyści	7
Infrastruktura morska	6
Cele związane z aborcją	5
Łącznie	12204

Rys. 4. Cele ataków terrorystycznych w 2015 roku [5]

2. ZWALCZANIE ZAGROZEŃ TERRORYSTYCZNYCH W POLSCE

2.1. Przepięstwo o charakterze terrorystycznym

Pomimo faktu, że definicji terroryzmu jest wiele, obecnie trudno wskazać jedną stricte prawną definicję wyjaśniającą znaczenie tego pojęcia.

Aby skutecznie przeciwdziałać zjawisku terroryzmu i efektywnie go zwalczać należy skonstruować właściwe przepisy prawne.

Przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej nie można było mówić o przepisach karnych, które regulowałyby problematykę terroryzmu. W owym czasie zwalczanie terroryzmu odbywało się zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami, które mogły zostać zastosowane do czynów mających charakter przestępstw terrorystycznych, zawartych w kodeksie karnym oraz w kilku ustawach. Pomimo braku jednoznacznego odnośnika do działań o charakterze terrorystycznym, polskie prawo nie bagatelizowało tego problemu. Typowe zachowania terrorystów typu: zabójstwa, branie zakładników – były i w dalszym ciągu są zawarte w dyspozycjach dotyczących określonych typów przestępstw zdefiniowanych w części szczególnej kodeksu karnego.

W momencie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaistniała konieczność dostosowania prawa antyterrorystycznego do standardów unijnych. Zgodnie z postanowieniami decyzji ramowej UE z 13 czerwca 2002 roku (2002/475/WsSiSW) w sprawie zwalczania terroryzmu - państwa unijne zobligowane zostały do przyjęcia jednolitej definicji terroryzmu, ujednoczenia przepisów i wprowadzenia minimalnej kary za popełnione przestępstwa o charakterze terrorystycznym. [15]

Stosując się do tych wytycznych Polska wprowadziła istotne zmiany w kodeksie karnym. 16 kwietnia 2004 roku w polskim systemie prawnym pojawiła się definicja przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Definiuje się je jako czyn zabroniony, który jest zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 5, popełniony w wyniku:[16]

- zastraszenia wielu osób;
- zmuszenia organów władzy publicznej RP lub innego organu do podjęcia jak i zaniechania określonych czynności;
- wywołania zakłóceń w gospodarce lub w ustroju RP, organizacji międzynarodowej bądź innego państwa jak i groźba popełnienia takiego czynu.

Aby zaklasyfikować dane przestępstwo jako przestępstwo o charakterze terrorystycznym, konieczne jest wskazanie przynajmniej jednego z trzech wyżej zaprezentowanych celów działania danego sprawcy.

2.2. Stopień zagrożenia terrorystycznego dla RP

Nie ulega wątpliwości, że RP to kraj, który dotychczas nie stała się celem zamachu terrorystycznego. Nie oznacza to, że w przyszłości też tak będzie. Do dnia 11 września 2001 roku zjawisko terroryzmu nie było traktowane jako zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa. Po tym czasie terroryzm stał się realnym zagrożeniem dla całego współczesnego świata.

W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2003 roku po raz pierwszy zaznaczono, że międzynarodowy terroryzm jest jednym z nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski jak i bezpieczeństwa międzynarodowego. Od tego czasu obecne jest ono w większości wewnętrznych dokumentów z zakresu bezpieczeństwa RP.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za prognozowanie poziomu zagrożeń terrorystycznych odpowiada Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Zgodnie z polskim

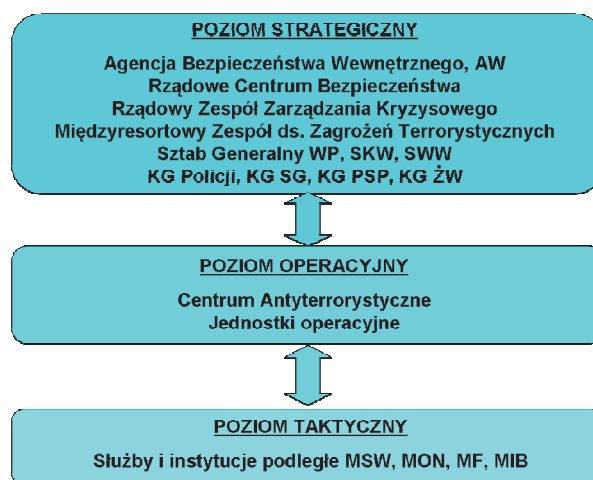
prawem można wyróżnić cztery poziomy zagrożenia terrorystycznego, a wśród nich:[22]

- poziom niski;
- poziom umiarkowany;
- poziom wysoki;
- poziom bardzo wysoki.

Obecny poziom zagrożenia terrorystycznego określony przez Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego uznano jako niski.

2.3. System antyterrorystyczny w Polsce do dnia 10 czerwca 2016 roku

W Polsce za stworzenie systemu antyterrorystycznego odpowiadają służby i instytucje krajowe. Do swoich ustawowych obowiązków zaliczają rozpoznawanie, przeciwdziałanie oraz zwalczanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym. W tworzonego systemu wyróżnia się trzy poziomy: strategiczny, operacyjny i taktyczny – rysunek 2.

Rys. 5. System antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej [9]

Istotnym elementem systemu jest zespołowe działanie. Wśród kluczowych zadań wyróżnia się podejmowanie działań w zakresie budowania polityki antyterrorystycznej, wymianę informacji oraz analizowanie zagrożeń terrorystycznych jak i podejmowanie działań w każdej z faz zarządzania kryzysowego.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że system antyterrorystyczny w Polsce do dnia 10 czerwca 2016 roku był wielopodmiotowy. Odpowiedzialność za zapobieganie i zwalczanie zagrożeń terrorystycznych podzielona była pomiędzy wyżej wyszczególnione służby i instytucje.

2.4. Ustawa o działaniach antyterrorystycznych

O potrzebie stworzenia jednolitego aktu prawnego regulującego problematykę rozpoznawania, zapobiegania oraz zwalczania zagrożeń terrorystycznych eksperci dyskutowali od lat. [23]

Władze państwa wychodząc naprzeciw temu zagadnieniu uchwałyły ustawę o działaniach antyterrorystycznych, która weszła w życie 10.06.2016 r. i od tego momentu funkcjonuje w ogólnym systemie bezpieczeństwa państwa.

Ustawa ta określa zasady prowadzenia działań antyterrorystycznych oraz ramy współpracy między organami właściwymi w zakresie prowadzenia tych działań.

Głównym organem odpowiedzialnym za zapobieganie zdarzeniom o charakterze terrorystycznym jest Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z kolei Minister Spraw Wewnętrznych i Admini-

stracji odpowiada za przygotowanie do przyjmowania kontroli nad tymi zdarzeniami.

Istotnym elementem działań o charakterze antyterrorystycznym jest współpraca w ramach wymiany informacji dotyczących potencjalnych zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Koordynatorem realizacji działań podejmowanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Wywiadu Wojskowego, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Policję, Straż Graniczną, Państwową Straż Pożarną, Biuro Ochrony Rządu, Krajową Administrację Skarbową, Żandarmerię Wojskową, Służbę Celną oraz Generalnego Inspektora Informacji Finansowej jest Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego [17].

Wymianie informacji nadano charakter integrujący działania podmiotów polskiego systemu antyterrorystycznego, który jasno wskazuje odpowiedzialności w poszczególnych obszarach działania.

Ustawa o działaniach antyterrorystycznych określa możliwość wprowadzenia w przypadku zagrożenia wystąpieniem zdarzenia o charakterze terrorystycznym albo w chwili wystąpienia takiego zdarzenia jednego z czterech stopni alarmowych:

- pierwszy stopień alarmowy (ALFA);
- drugi stopień alarmowy (BRAVO);
- trzeci stopień alarmowy (CHARLI);
- czwarty stopień alarmowy (DELTA).

Z systemem stopni alarmowych powiązany został system udzielania w trybie pilnym niezbędnego wsparcia ze strony SZ RP w przypadku, kiedy siły i środki Policji mogłyby okazać się niewystarczające do reagowania w przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym. [17]

W polskich SZ za tego rodzaju działania odpowiadają w szczególności jednostki podległe Dowództwu Komponentu Wojska Specjalnych a wśród nich: Jednostka Wojskowa GROM, która ze względu na swój uniwersalny charakter jest w stanie prowadzić operacje w każdych warunkach, Jednostka Wojskowa Komandosów z Lublińca - wyspecjalizowana w prowadzeniu działań w środowisku lądowym oraz przybrzeżnym, Jednostka Wojskowa NIL - zapewniająca wsparcie logistyczno – informacyjne, AGAT - przeznaczona do zapewnienia wsparcia operacji bojowych, FORMOZA - zdolna do wykonywania zadań zarówno na morzu jak i środowisku przybrzeżnym, oraz znajdująca się w strukturze Sił Powietrznych – 7 eskadra działań specjalnych przeznaczona do wsparcia działań Wojsk Specjalnych z powietrza.

Ustawa o działaniach antyterrorystycznych ma podnieść efektywność działania polskiego systemu antyterrorystycznego, a przede wszystkim zwiększyć bezpieczeństwo obywateli.

2.5. Służby specjalne RP

W kontekście walki z zagrożeniami terrorystycznymi, Siły Zbrojne RP pozostają gwarantem nienaruszalności suwerenności państwa oraz zachowują zdolność do obrony jego terytorium przechodzą modernizację oraz reorganizację. Aby we właściwy sposób sprostać wymaganiom stawianym przez środowisko międzynarodowe konieczne stało się utworzenie sił o wysokiej gotowości bojowej, które zdolne będą do podjęcia wspólnych operacji z armiami innych państw.

Od 1 stycznia 2007 roku w strukturach SZ RP funkcjonują siły do zadań specjalnych tj. Wojska Specjalne. W 2009 roku osiągają zdolność dowodzenia narodowymi siłami specjalnymi w ramach samodzielnego wsparcia struktur państwowych oraz społeczeństwa w sytuacji kryzysowej lub w ramach połączonej operacji obronnej zintegrowanych sił zbrojnych państw. Od 2014 roku posiadają

uprawnienia NATO do kierowania operacjami międzynarodowymi [14].

Cała struktura Wojsk Specjalnych RP opiera się na niezależnych pododdziałach oraz oddziałach w skład, których wchodzi odpowiednio przeszkoleni i wyposażeni żołnierze, którzy wykwalifikowani są do udziału w operacjach maksymalnego ryzyka. Wykorzystywane są tam, gdzie konwencjonalne jednostki nie są w stanie wykonywać swoich zadań [16].

Wojska specjalne przygotowane są do prowadzenia szeregu specyficznych zadań. Potwierdza to ich indywidualność w działaniach. Ta swego rodzaju specyfika wykorzystywana jest we wszystkich misjach, w których biorą udział z racji bycia komponentem SZ RP.

Aktywne uczestnictwo w obronnych operacjach narodowych traktowane jest, jako największe wyzwanie, do którego Wojska Specjalne muszą być przygotowane. Najlepszym tego potwierdzeniem jest ich obecność w Kosowie, Bośni i Hercegowinie, Iraku, Czadzie, Afganistanie, Libii czy Somalii. Świadczy to zaangażowaniu Wojsk Specjalnych RP w aktywnym zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych oraz o udziale w utrzymaniu międzynarodowego bezpieczeństwa.

2.6. Wojskowe służby specjalne

Aby skutecznie przeciwstawić się terroryzmowi trzeba szybko oraz precyzyjnie wykryć jego źródło.

Do tego typu zadań wykorzystywane są wojskowe służby specjalne.

Jedną z nich jest Służba Kontrwywiadu Wojskowego, która odpowiada za ochronę przed zagrożeniami wewnętrznymi dla obronności państwa. Druga z kolei to Służba Wywiadu Wojskowego, która spełnia funkcję systemu ochrony przed zagrożeniami zewnętrznymi dla obronności kraju.

Misją SKW jest przede wszystkim uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie oraz przekazywanie właściwym organom informacji, które mogą mieć znaczenie dla obronności państwa, bezpieczeństwa lub zdolności bojowej SZ RP jak i innych jednostek organizacyjnych MON.

SWW swoje zadania realizuje głównie poza granicami państwa. W ramach tej aktywności wykonuje zadania mające na celu ochronę przed zagrożeniami zewnętrznymi dla obronności państwa, bezpieczeństwa. Rozpoznaje oraz przeciwdziała zagrożeniom zewnętrznym godzącym w obronność RP oraz zagrożeniom terrorystycznym. [18]

Niezależnie od tego czy obowiązki dotyczące zwalczania terroryzmu są jednoznacznie określone ustawowo i należą do zadań wojskowych służb specjalnych to muszą one zostać uwzględnione w ich działaniach, aby skutecznie wyeliminować ten rodzaj zagrożenia z przestrzeni narodowej oraz międzynarodowej.

3. ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ TERRORYSTYCZNYCH NA ŚWIECIE

Impulsem do zainicjowania działań w zakresie zwalczania terroryzmu międzynarodowego były wydarzenia z dnia 11 września 2001 roku. Od tego momentu zaczęto wprowadzać zintensyfikowane rozwiązania służące przeciwdziałaniu terroryzmowi oraz podejmować działania praktyczne.

Jednym z przejawów zaangażowania w aspekcie zwalczania terroryzmu były działania podjęte przez Stany Zjednoczone. Owa kampania stricte militarnej skierowanej przeciwko organizacjom terrorystycznym została określona przez prezydenta Stanów Zjednoczonych George'a W. Busha mianem „wojny z terroryzmem” lub „globalnej wojny z terroryzmem”.

Ta globalna wojna z terroryzmem najczęściej kojarzona jest z działaniami zbrojnymi prowadzonymi na terenie Afganistanu i Iraku.

3.1. Afganistan

Zgodnie z uchwaloną przez Radę Bezpieczeństwa ONZ Rezolucją 1368 ataki terrorystyczne z 11 września 2001 roku zostały uznane za napaść zbrojną na terytorium Stanów Zjednoczonych, będąc równocześnie bezpośrednim zagrożeniem dla bezpieczeństwa oraz pokoju na świecie. Dokument ten potwierdził prawo do indywidualnej oraz zbiorowej obrony, a także stworzył podstawy do podjęcia takich działań w stosunku do potencjalnych zagrożeń [6].

Oficjalna odpowiedź ze strony Stanów Zjednoczonych na zamachy został przeprowadzona 7 października 2001 roku. Do pierwszych ataków wykorzystano lotnictwo. Zapoczątkowały one operację pod kryptonimem „*Enduring Freedom*”- Trwała Wolność.

O użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Sił Sojuszniczych w ramach wyżej wspomnianej operacji Rada Ministrów w wyniku zaakceptowania wniosku do Prezydenta RP zdecydowała 22 listopada 2001 roku.

Pozytywna reakcja ze strony polskiego rządu wynikała ze stanowiska, które polskie władze przyjęły tuż po samych atakach. Zawierało ono deklarację wnieścia wkładu, również wojskowego do działań koalicji antyterrorystycznej.

Ogłoszenie podwyższonej gotowości w jednostce GROM traktowano jako impuls do zapoczątkowania przygotowań, które obejmować miały realizację zadań na terenie Afganistanu. W toku dalszej aktywności 100 komandosów z polskich sił specjalnych zostało skierowanych do Afganistanu. Do działań ze strony polskiej wysłano komponenty nie tylko lądowe ale także morskie.

Do głównych zadań realizowanych przez żołnierzy GROM zaliczono: ochronę bazy, patrole oraz prowadzenie tajnych akcji.[16]

Z kolei 1. PSK z Lublińca, który w 2004 roku przejął obowiązki w ramach PKW Afganistan ochraniał konwoje oraz osoby cywilne, pełnił służby na posterunkach ochronnych w bazie.[15]

Zadania realizowane przez wszystkie grupy żołnierzy w Afganistanie miały jeden wspólny cel - zneutralizowanie ognisk funkcjonowania komórek terrorystycznych. Zajmowano się również lokalizacją oraz rozpoznawaniem kluczowych obiektów przeciwnika, prowadzeniem działań na rzecz operacji stabilizacyjnych, prewencyjnych i reagowania kryzysowego jak i szkoleniem żołnierzy sił lokalnych.

Zaangażowanie militarne polskich sił specjalnych w działania w ramach sił sojuszniczych, potwierdziło ich profesjonalne przygotowanie do wykonywania zadań o charakterze zwalczania zagrożeń terrorystycznych.

3.2. Irak

Działania w Iraku rozpoczęły się 20 marca 2003 roku operacją „*Iraqi Freedom*”. Była to inwazja amerykańskich sił zbrojnych oraz państw koalicyjnych tj. Wielka Brytania, Australia i Polska na Irak. Operacja ta ze względu na brak aprobaty ze strony Rady Bezpieczeństwa ONZ, przez wiele krajów została uznana za nielegalną.

Decyzję o zaangażowaniu polskich żołnierzy w działania na terenie Iraku podjął ówczesny Prezydent A. Kwaśniewski na wniosek premiera L. Millera. Była ona wyrazem obecności Polski w światowej koalicji antyterrorystycznej. 17 marca Aleksander Kwaśniewski w swojej wypowiedzi stwierdził, że wojna z terroryzmem musi zostać przeprowadzona konsekwentnie i do samego, skutecznego oraz dobrego dla wszystkich zainteresowanych końca.

W skład polskich oddziałów, które brały pełen udział w działaniach na terenie Iraku wchodził żołnierze jednostki GROM, pluton likwidacji skażeń a także ORP „Czernicki”. [8]

Główną determinantą skuteczności działań Wojsk Specjalnych RP na terenie Iraku była możliwość wykorzystania różnych środków walki. Ponadto odpowiednia struktura dowodzenia zaprezentowana w polskich siłach zbrojnych została uznana za modelowy sposób osiągania przez państwa NATO poziomu ramowego państwa ze zdolnościami dowodzenia, prowadzenia oraz wspierania operacji specjalnych na poziomie sojuszniczym.

Główną z korzyści wyniesionych z irackiej misji było przyspieszenie modernizacji polskich sił zbrojnych. Ponadto działania te pozwoliły aktywnie zaistnieć Polsce w ramach międzynarodowej koalicji antyterrorystycznej. W wyniku tych działań wojsko potwierdziło fakt, że jest w stanie podejmować walkę z międzynarodowym terroryzmem.

3.3. EUTM Mali

Kryzys panujący w Mali sprawiał, że sytuacja tego kraju była trudna do zaakceptowania oraz stwarzała zagrożenie dla całego regionu Sahelu oraz Europy. 12 marca 2012 roku był datą graniczną, w funkcjonowaniu tego kraju. Od tego dnia pojawił się chaos spowodowany wojskowym zamachem stanu, w wyniku którego doszło do obalenia demokratycznie wybranego prezydenta Amadou Toure.

Wpływ terrorystów, wzmocnienie ich władzy, szybki rozwój przestępczych działań gospodarczych, łamanie praw człowieka oraz pogorszenie się sytuacji humanitarnej sprawiły, że mieszkańcy tego kraju byli bezbronni. [2]

Aby przezwyciężyć trudną sytuację panującą na Mali, władze poprosiły o pomoc Unię Europejską. Głównym celem działań podjętych przez UE było udzielenie wsparcia oraz przywrócenie zdolności bojowych Sił Zbrojnych Republiki Mali. Strategicznym celem Unii Europejskiej, który został ujęty w „Strategii Bezpieczeństwa i Rozwoju Sahelu”, była promocja stabilizacji, bezpieczeństwa, rozwoju oraz praworządności. Do tego celu wykorzystano wszystkie instrumenty UE umożliwiające zwalczanie źródeł zagrożeń dla bezpieczeństwa, rozwoju i konfliktów na poziomie lokalnym, narodowym oraz regionalnym. [3]

Polski Kontyngent Wojskowy do realizacji Misji szkoleniowej Unii Europejskiej w Republice Mali został wyznaczony na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o zasadach użycia i pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa: postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 lutego 2013 o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Unii Europejskiej w republice Mali (M.P. poz. 71), oraz decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 43 z dnia 14 lutego w sprawie przygotowania, przemieszczenia, funkcjonowania oraz wycofania Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Unii Europejskiej w Republice Mali. [18]

W owej misji uczestniczyło około 20 polskich żołnierzy, którzy realizowali zadania szkoleniowo – doradcze. Wśród nich wyróżniono: instruktorów (logistic training team – 1 oficer, 9 podoficerów), saperów do komponentu ochrony sił (explosive ordnance disposal team – 4 osoby), żołnierzy do dowództwa w Bamako, odpowiedzialnych za rozładunek i załadunek transportu powietrznego (joint transit team – 4 osoby) oraz oficerów i podoficerów w sztabie szkoleniowym w Koulikoro (zadania wspierające względem PKW). [4]

Polscy żołnierze wypełnili wszystko co do nich należało. Misja szkoleniowa zakończyła się sukcesem.

ZAKOŃCZENIE

Asymetryczna natura zagrożeń terrorystycznych sprawia, że ich zwalczanie oraz minimalizowanie konsekwencji przeprowadzanych ataków przez organizacje terrorystyczne jest dużym wyzwaniem.

niem dla współczesnych społeczności zarówno w skali krajowej jak i międzynarodowej.

Aby zapewnić wolne oraz swobodne funkcjonowanie jednostkom i społeczności konieczne jest stworzenie skutecznego systemu antyterrorystycznego, który powinien charakteryzować się wielowymiarowym reagowaniem na pojawiające się zamachy terrorystyczne. Do realizacji tego celu niezbędne jest szybkie oraz zdecydowane reagowanie na potencjalne ataki. Przyjęcie ustawy o działaniach antyterrorystycznych wzmocniło narodową ochronę antyterrorystyczną. W związku z tym, obecne działania w aspekcie zwalczania terroryzmu koncentrują się na dostosowywaniu procedur reagowania do zmieniających się działań terrorystów. Nie ulega wątpliwości, że poszukiwanie skutecznych oraz uniwersalnych rozwiązań, zminimalizuje skutki zamachów na wielu płaszczyznach życia publicznego.

Szczególną rolę w zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych przypisuje się służbom specjalnym. Jako podstawowy i wyspecjalizowany instrument polityki antyterrorystycznej zajmują się powstrzymywaniem oraz likwidowaniem zagrożeń terrorystycznych.

Dotychczasowa praktyka skupiała się na wykorzystaniu jednostek specjalnych poza granicami państwa. Jednak ich możliwości przeciwstawienia się zagrożeniom asymetrycznym mogą zostać również wykorzystane do zadań kontrterrorystycznych na terenie kraju.

Idąc dalej należy zaznaczyć, że użycie jednostek sił zbrojnych do walki z tym zagrożeniem determinowało i w dalszym ciągu determinuje kształt stosunków międzynarodowych w sferze bezpieczeństwa. Oznacza to, że zwalczanie zagrożeń terrorystycznych jako część polityki bezpieczeństwa państwa nie może być realizowana bez zaangażowania SZ RP.

BIBLIOGRAFIA

1. Hoffman B., *Oblicza terroryzmu*, wyd. Świat Książki, Warszawa 1999.
2. <http://pkwmali.wp.mil.pl/pl/10.html> (04.04.2017).
3. <http://pkwmali.wp.mil.pl/pl/13.html> (04.04.2017).
4. <http://pkwmali.wp.mil.pl/pl/8.html> (04.04.2017).
5. <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2015/257526.htm>.
6. http://www.unic.un.org.pl/dokumenty/karta_onz.php (04.04.2017).
7. Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r., nr 88, poz. 553).
8. Liedel K., *Zwalczanie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Difin, Warszawa 2010.
9. Makarski A., *Geneza, zasady działania oraz doświadczenia po pierwszym roku funkcjonowania. Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, nr 2, 2010. Centrum Antyterrorystyczne ABW, <http://www.abw.gov.pl/portal/pl>.
10. *Mały oxfordzki słownik historii świata XX w.*, Londyn 1992.
11. National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START), *Global Terrorism Database*, University of Maryland, www.start.umd.edu (30.03.2017).

12. Nowacki G., Olejnik K., Łepkowski M., Walendzik M., *Protecting transport sector against terrorist attacks*, *Autobusy – Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe* 2016, nr 6.
13. Nowacki G., *Protecting transport sector against terrorist attacks*, *Autobusy – Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe* 2013, nr 3.
14. Pacek B. (red.), *Wojska Specjalne w systemie obronnym RP – aspekty organizacyjne, doktrynalne i modernizacyjne*, AON, Warszawa 2013, s. 19.
15. Rybak J., *GROM pl.*, wyd. Wojskowy Instytut Medyczny, Warszawa 2005, s. 189.
16. Strychalski A., *Zadania Sił Zbrojnych w systemie obronnym państwa*, (w:) *Studia bezpieczeństwa narodowego*, WAT, Warszawa 2012.
17. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych. Dz. U. z 2016 r. poz. 904, 1948.
18. Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego. Dz. U. 2006, nr 104, poz. 709 ze zm.
19. Wilkinson P., *Terrorism and the Liberal State*, London 1979.
20. Wojciechowski S., Osiewicz P., *Zrozumieć współczesny terroryzm*, Difin, Warszawa 2017.
21. www.state.gov (30.03.2017).
22. Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 18 Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 marca 2016 r.
23. Zawadzki J., Pietrek G., *Megatrendy współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa*, wyd. Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku, Warszawa 2016.

The special services in fighting of terrorist threats in Poland and in the world

The paper refers to the possibility of using the special services to combat terrorist threats in Poland and in the world. The international terrorism remains a serious and continuing threat to mankind, to peace and to international security. An assessment was made of the level of terrorist threats to the Poland. In this article to present also the possibility of using the special services to prevent, combat and react terrorist activities.

Autorzy:

mgr inż. **Justyna Bielecka**, doktorantka, Wojskowa Akademia Techniczna, Wydział Cybernetyki, 00-908 Warszawa, ul. Gen. S. Kaliskiego 2, tel.: +48 261 83 94 59, faks: +48 261 83 75 39, justyna.bielecka@wat.edu.pl

dr hab. inż. **Gabriel Nowacki**, prof. WAT, Wojskowa Akademia Techniczna, Wydział Cybernetyki, gabriel.nowacki@wat.edu.pl